

05
K71
2-БРИГАДА

— Арвад, сую памбыг саһәсинәшбураха билеринки?

А киши, нә теләсирсән, гой говуң-гарпыа да өтишин сонра. Памбыг гачмыр ки!

М. Ф. АХУНОВ ияме
Азербайжан Республикасы
Учурлар Бүлүмү
Рис. № 1730

К И Р П И

Имзасыз адам

Агсу району Гәшәд кәндинин орта мәктәб директоруну танымырсыныз? Бу саат танышыг верим. 1909-чу илдә анадан олмуш бүрүштә бир оландыр. Орта тәслина вар, Кировабад педагогик техникумуни битирмишдир. Бөйүк мұәллимик стажы да өз ериндә. Гасым Исмаилов, Шамахи, Агсу районларында ишләмәдийи мәктәб тасмайыб, мұәллимик эләйиб, тәдрис иссәс мүддир, мәктәб директору олуб, бу мәктәбдән чыгыб, о мәктәбә кириб, бу райондан чүзүшүб, о бири района эл атыб, ачамышы галы, сохуламаш оуб гоймайыб. 1943-чу илден бәри мәнәббәтнин баглайыб Гәшәд орта мәктәбине. Бир күнүдән мин күнүлә олуб бу мәктәбә ашиг. Лап бойуна кәндир дә салсан оун орадан чыхара билмәзсән. Чыхмага сәбәб дә йохдур. Дарсини дейир, директорлугуну эләйир, овуч-овуш пуллари алыб долдуур чинбинә, кефини суур.

Көрүрәм солушмаг истәйирсиниз ки, бу шәхсин ады нәдир? Хейр, дөйә билмәчәкөйм. Чүнки онун ады йохдур, имзасыз адамдыр! Она көрә дә нә эләйир, эәсин, нә языр язсын, көзүндә дә уфран олув. Нечә илләрдир ки, бу адамын эсәс сәнәти олуб бөнтәчкә мәктүб язмаг. Бу бөнтәндәр үчүн она бир көлмә сөз дейән олму, чүнки мәктүбларын алтында имза йохдур. Ким сүбүт эләйә биләр ки, булары сән зыбсан? Олур ки, нечә илден бәри имзасыз мәктүблар Гәшәд орта мәктәбиндән үчүб гара гаргалар кими һәр тәрәфә яйлыр. Бу мәктүбларда каһ Масалы прокурору һаггында гәриб-гәриб сөzlәр язылыр, каһ Агсу районундакы колхоз сәдрлары һаггында екә бир дастан ачылыр, каһ район ирһагыйә комитәсинин кәтibi һаггында бөйүк нағыл дүзәлир. Гәрәз, бу мәктүблар совет идарәләриндә отуруб намусла ишләән ишчиләри ләкәләйир, һөкүмәт органларыны алдәдир, командировкалар, комиссиялар үчүн чохлу вахт өз пул сарф олунур, нәтичәдә азыланларын шәхс-гәрәзлик өз бөнтән олдугу айдын эәлир, анаг мұәллифинә бир кәлмә сөз дейлимир, чүнки язан адамын ады йохдур, мәктүблар имзасыздыр.

Гәшәд орта мәктәб мүддиринин бу чүр мәктүблар язмасы үчүн көзәл шәрәит вар. Кабинет, стол оун ихтияриндәдир. Гапы-пәнчәрәлери баглайыб кирир ичәри, теләбәләрин дөртәрәрини кетүруб ағ вәрәгәләрини чырир, башлайыр язмага. Бахан йох, билән йох, һараһат эләйәб йөх. Мааш ләрдә чәкмир, пул ләрдә чәкмир. Кассадан өз чинбинә көзәл көрүмҗәйәчәк дәрәчәдә назик бир труба чәкиб, мәктәбә бурахылан пуллар бу труба васи-

тәслиә ахыб долур онун чинбинә. Гол чәкмәк, имза атмаг ләзим кәлимир. Ләзим коләс дә имза эдәси дейли. Чүнки онун ады йохдур, имзасыз адамдыр.

Көрүрәм билмәк истәйирсиниз: нечә олур ки, бу пуллари су кими труба наситәслиә чибә ахдыгындан маариф шөбәсинин хәбәри олмур? Маариф шөбәсинин мүддир языг овушуну ичини ийләмәйи ки? Һарадан билсин?

О, һарадан билсин ки, Гәшәд орта мәктәбине һәр ил бурахылан тәсаруфат пулу мүдир тәрәфиндән мәнәминсән, 1951-чи илдә ноябр вә декабр айларында дәрәс иссәси мүддир олмаймаз мөвәчиби алыныр вә шәхсин мүддирин өзү тәрәфиндән мәнәминсән, 1951-чи илдә дө беш һадим өзәзинә дөрд һадим ишләйиб, биринин мөвәчиби кедиб мүддирин шәхси фондуна. Маариф мүддир һарадан билсин ки, 1952-чи илдә январ вә феврал айларында лаборат олмаймаз мөвәчиби алыныб, дәрәк рәһбәринин айлыг мөвәчиби дә юхарыдакы пуллари дәлинчә кедиб. Маариф мүддир нә билсин ки, мәктәбә верилән нефт өз ачмаг мүддирин эвинә келир, мүддирин гопумлары мәктәби дөндөрдиб кечкин Шамахи базарына, һагг-һесаб сорущан йох, бөйүйү-кичиий таныян йох... Маариф мүддир нә билсин ки, мәктәбә завхос дә, мұнасиб дө эйни адамдыр. О да мүддирин өзиз вә шәрибан әмиси огулдуур. Бу әмоглулуну сол әли амбардадыр, сағ әли һагг-һесаб дөртәриндә. Бир оюн чыхарык ки, маариф мүддир өзү дә көрсә багы чалар. Бүтүн бу һәнкамәләрдә мүддирин адны чәкәи йохдур. Она көрә ки, ады йохдур. Бир адамын ки, ады олмай, ондан нә мәтлөб баша дүшә биләрсән?

Иәни әслиндә маариф мүддир Казымов Йолдашыгнамә да олмаз. Ондан мәсәлән кизләдирлар. Демиләр. Чүнки мәктәб мүддир саташмалы адам дейли. Агызын ачана әлә диван тутур ки, языг бир дө сәсини чыхара билмир. Ким истәр ки, онун бәрсиндә әлли ерә имзасыз мәктүб язылысы?

Мүдир онун ишләринә бир балача әтирәз эләмәк истәйәндәрә әлә бир бабәһәнди кәлир ки, һөмин адамлар һәлә дә дөдә вай" дейә-дейә кедирләр. Ялыз бу сон заманлар районда һансы һадүрүст исе мәсәлән гәришдирди. Бир комиссия дузәтәлидир. Комиссия Гәшәд мәктәбинә йохлады вә дейлидә сөзләри дуз олдугуну көрдү. Мәсәлә кедиб бирәшә район партиа комитәсинин бұросуна чыхды. Бұрода мәктәб мүддирин хейлә данладылар, дедиәр кет мәктәздән нә көтүрүмсәнсә, гаһ гәриә.

яхшы дейли, айылыр.

Ай гәйтәди һаг.

Көрүрәм сәбриниз чәтмыр, бу адамын адны өйрәнмәк истәйирсиниз. Әлә билдирсиниз дәмәк асандыр?. Биз ону нә чәтинликлә тапмышыг. Бу адам түлкүдән дө бицир, һотта өз тәрчүмәи-һалыны да айры хәтлә языр ки, сонра ялан олдугуну сүбүт эләмәк мүмкүн олсун.

Бу адам молла Рзанын оғлу Ләтифдир. Ибраһимов Ләтиф. Бәли, чадүкәрликлә, фырылдагчылыла, авам кәдилләри соймагла мөшгүл олмуш, яландан колхоза сохулмуш молла Рза бизә бу чүр оғул ядикар Рза бизә бу чүр оғул ядикар гоуб кедиб. Охучулар вә Агсу район партиа комитәсинин бұросуну инандырмак ки, Ибраһимов Ләтифдә һеч бир ләтәфәт йохдур, партиа сыраларында галмага, маариф вә мөдәнийәт ишләрилә мөшгүл олмага, мәктәбә мүддирлик этмәйә лаийг адам дейли, һәрудуру, бөнтәчкәдир, саваддыр. Бу гәләр ләкәли олдугу үчүн дә адны, имзасын кизләйир. Дүз адам олса имзасыз мәктүб язмаз ки...

С. КӘРИМӨҖҮ

Рәссам З. КӘРИМБӘЙЛИ

ЗАВОД ДИРЕКТОРУНУН КАБИНЕТИНДӘ

ДИРЕКТОР—Бу күнләрдә гоншу заводдан кәләчәкнәрә сосялизм ярышыны йохламага. Кәтир бир күгәвилени кәздән кечирән.
ЗАВНОМ—Дүзү, нечә нүгәндир ки, мугәвилени ахтарырам, тала билмирәм, дөһәсән ядымыздан чыгыб, әлә гол чәкдийимиз ердә галыб.

МАШЫНБАЗ МҮРСӘЛ

Мүрсәл бензин мәнтәгәсиндә ишләйр. Шәһәрдә нә гадәр машын барса, һамысы икән—үч күндән бир онун табагандын кәлиб кешир. О һәр һансы бир ил-һашты узғандн көрән кимн маркасыны, нөмрәсинн, һәтта һансы идарәһә мөхсүс олугуну, кабинкада һансы шөферин җәһәшдийинн әзәр бәлә биләр.

Бу яхшыларда мәним онуларда бир балача бүләгәм олмушду. О, дейриди ки, шөферәдәр даш-бәш эләйир, мин дейридим йох, идарә мудирлары әзә илә йол вер-мәзләр. Гәрәз, Мүрсәл мәни инандыра Биләмәдйиндән биздән һаразы чыкыб кетди.

Июнуң 28-дә әвәд һаһардан сонра динчәдлийинн заман Мүрсәл бизә өмәди, һа дедим әйлаш, чәй төк-ләр эләдим, һәзәт кәлдим, дедим:
— Дур, бир аяг сейриңә чыкмаг, сәңә гәрбиб шө-ләр көстәрәчәйм.

Мән онун мәгсәдинн биздийиндән сөзүнү ярым-чүк кәлдим:

— Шәһәрә кәлдән бүтүн ЗИМ машынарларыны көр-мүшәм, тәзә маркалы машын да ки, һалә шөһримизә кәлмәйиб. Сән мәнә нә көстәрәчәксән? Мән ахшам театрә кәдәләйм, әйлаш...

Мүрсәл әһәшәдмәди. Голумдан ияшымы мәни аяга гәдирәм.

— Сәнә театрда да марагалы шөлләр көстәрәчә-ләм. Бу күн истраһәт күнүдүр, идарә рәһсләрә әзә бизиләр ки, онларын машынары да гәражларда иста-һирәһәт эдир. Амма хәбәрләри йохдур ки, бу күн шө-ферәләр машынары әли күләрәндән артыг сүрүрләр, өзү дә даш-бәш, чибәзлә үчүн...

Мән баша дүндүм ки, Мүрсәл сәләридинн субүт әләмәз әхамдан әл чәксән дейлә. Гәлхүк кейиндән өзә бу онула брәбрәб күчәһә чыкмаг, һеч бәш әддим атмашыдым ки, узғандн бир машын кәддийинн көр-дүм. Мүрсәл көзүнүн үчү илә машыны сүздү:

— «Москвичләр», нөмрәсә АФ 02—87-дир. Шөферә Паша һачырәдвердәләр. Өзү дә тахмы һазырлағы кәи-торунудур.

— Әкәр билдән һара кәдир?
— Онун бизмәһә нә вар ки, бу саат кәдәчәк Бөш-мәртәбәнин габагына, үч һәфәр пәсажир көтүрүб аһар-ачаг өзә бир әздән сонра гәйльдыб сизә оряя кәләчәк-дир.

Адамнн инсафы вар, Мүрсәл ияшылмамышды. Ма-шын кәлиб янымыздан өтөндә бахдым. Нөмрәсн дүз кәлдир. Шөферә дә Паша һачырәдвердә иди.

«Москвичләр» кәдән үчтәминн архалдан кәлдән бир «по-бедә»нын фити һазыримиңн чәлиб әтди. Мүрсәл дәнән кимн машыны тапдым:

— Оау әй... һидрәнөргәпроектинн «победә»сылдыр. Йәгин Митәевинн чиб хәрчәлий гүртәриб, даш-баша чүмүр. Зәлим оғлу кәздән йәһәнә кимн өзүнү вериб Бөшмәртәбәни табагына.

Мүрсәлн дедийн бу дәфә әзә дүһләүдү чыкды. Ян күчәһә дәнәдә үчүнчү бир машынын сәсинн әшит-ки. Мүрсәл машыны сәсиндән тапдым.

— Гипроаэнефтинн машынылар, нөмрәсә АФ 02—29, шөферә Мирзәевдир, көздән гүк гәлмә, дән молла Нәс-рәддинн арвады кәчидир, әзләрдиндән башга һәр ер-дә олур.

Дава мәнин дәмәһә һич бир сөзүм йох иди. Мүрсәлнн машыбизәлтигыны яхшы биләрдим, анчаг онун машынары өзә шөферәри бу гәләр яхшы тапымасы мәнин үчүн тамакылә сени бир шөфди. Ону итәһән үчүн:

— Яхшы,—дедим,—көзүңлә көрән машыналары та-һыйырсын, амма әсәл чогагылағ одур ки, көпмәдийин машыналар барәсиндә дә мәзлүмат верә биләсэн

- Мәсәлән...
- Мәсәлән, дөһә биздрәсинн ки, Бақы дәмәр йол үчәстәкүнүн машыны бу саат һараддыр?
- һансы машыны?
- Казымовны?
- АФ 33—50 нөмрәлә?
- Бәли!
- О бу дәгигә Киров күчәсиндә пәсажир дашы-яр.

- Әсәс Бақы трактор тәһири заводунун машыны?
- Петровонун «победә»сы?
- Бәли.
- О да Киров күчәсиндәдәр.

Мән онун бу гәдәр һазырчәләб олмасына тәәччүб әтдим. Ондан буларны һаһә әсәсэн дедийин сорун-маг истаһирдәм. Анчаг о, мәнә маһад вермәди.

- Истаһирсән сәнә бу сәтә дөйим ки, Әлипаша һарада пул гырыр?
- һансы Әлипаша?
- Коммунал-Тәсәруффат Назирлийинн шөферә.
- Аһы, сән һәйә әсәсэн буналары дөйирсән?
- Ә, әлиинн чибәнә сәлыб бир дөфтер чыхарды өзә вәрәгәләмәһә баһады.

- Әсәс бурадалыр. Мән һәр машын, һәр шөферә һагдына биздийинн буряя язымшам, һамысыны та-һыйырам, шөферәларинн һасийәттинә бәләд олмушам. Истаһирсән сәнә дөйим ки, бу күн,колхоз базарынын габагында һансы машыналар дөйичә, кимиләр дүшүб бәзәрлыг эдәб? Бүгүнүрә, АЧ 00—54—Тиктинн Мәтәридинн Назирдийн, АФ 92—49—Бақы шөһәр ичрәһийә ком-иссинн үмүми шәбәсә, АФ 92—34—Азәриттифәг, АФ 39—50—Бәлгы өзү истаһәк чөмийәти...

Янымыздан кәчән бир машынын фити бизн дик-синиһәрәсәләм Мүрсәл һаһә чөк нөмрә сәләгды. О, диксинн атылды өзә янымыздан кәчән машынын нөмрә-синнә бахды.

- АФ 90—69—Кур-Араз тиктинн идрәсининн ма-шыны, шөферә Дрөбишев...
- АЙ Мүрсәл, бу машынаарын һаг-һәсәбә ахы-һә-һә инәз ләззидыр, нә үчүн буналары дөфтеринә гәйд эдирсән!

— Нечә һәйимә ләззидыр,—дәһә о, бир әз ич-чиди.—Машыналар корәһәр ахы үһүмәктә бу машы-налары идарә мудирларына оһа көрә вериб ки, гәләрин биләдиләр, сәһитә илә иштәләдиләр, вермәйиб ки, бурәксынлар шөферәларинн ихтиряны, я да арвадла-рыны миндириб...

Мән сәһә бахдым, көрдүм ки, театрда тама-шынын биләһәмәсинә он бәш дәгигә гәлмә. Мүрсәл әзләрдән ки, аһамы бурәксын, чыкыб кәдим. Әл вер-иб аһрыланда о:

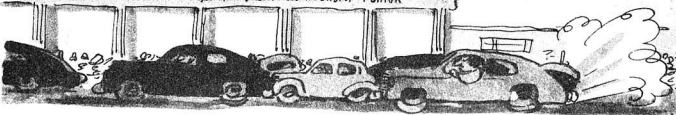
— Аяг сейримиздән разы гәлдиймиң?—дәһә сорун-ду.—Бир нечә сәвтинн ичиндә 47-йә гәдәр машын нөм-рәсн әзләг. Машыналары сәйбәләринә билдирәчәйм. Бәлкә тәһдир көрсүнләр, машыналар һаһәг ерә хәрәб олмасын.

Мән дә онун дедикләринн тәсдиг әтмәһә мөчүбр олдум.

- Бәли, сән һаглысанмыш, бу машыналарын һәм шөферәларн, һәм дә сәһибәлри илә чиди сәһәбәт әт-мәк ләззидыр.

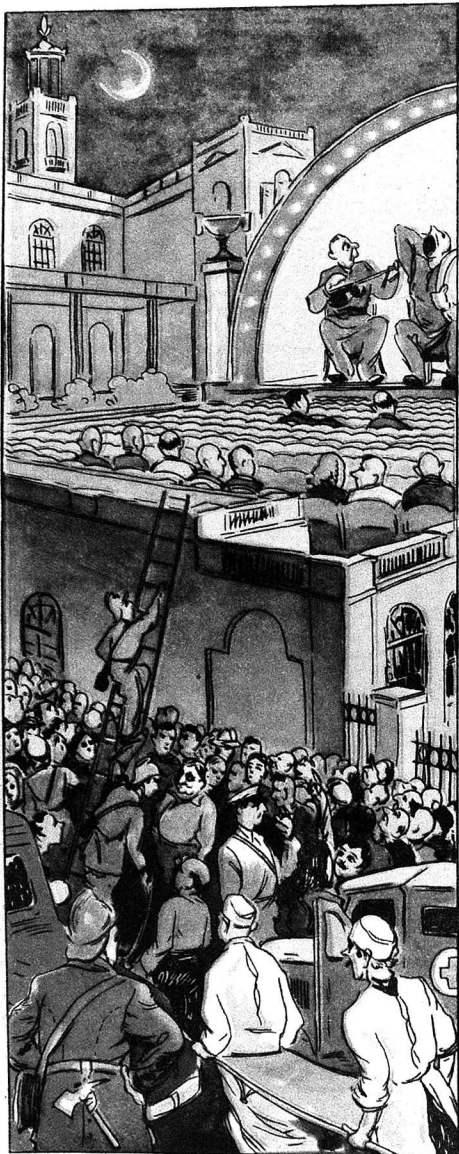
Г. СӘЛИМЗӘДӘ

МАРКАЗИ КОЛХОЗ БАЗАРЫ ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОЛХОЗНЫЙ РЫНОК

Бэ'зи хандаларими өз үзаринда ишлэмэйи халтура
ка машгу оларыр.

Рассам К. КАЗЫМЭАД

„КУМРАҢ ВЭ САГЛАМ ШИТИЛЛЭР“

Загатада районунда нәшр отунан „Коммунизм угрунда“ газетини бу ил чыхан 29 (1987) нөмрасинда „Ярыш кенишларин“ сардөвләи мөгаләдә язлымышдыр ки:

„К. Б. Нәчыев, В. Агобалаев һазырладыглары саглам вә кумраһ шитиллери бөйүк чошунлугла агротехники гайбада һазырладыглары сәһләр әкирләр“.

Охучулар, сез лөх ки, „кумраһ“ вә „саглам“ сөзларини мөнасыни баша дүшүбләр, анчаг индийә гөләр һеч кәс һеч бир ерда „саглам вә кумраһ шитилләр“ рәст колланылмай йәгин йөлә дә фикирләшир ки, көрсөсәи саглам вә кумраһ шитил нечә олар, бу чүр шитилләрдән әмәлә кәләл коллардан дәрилдә пәмидор вә бадымчан башгалары кими олар, я онлардан „кумраһ вә саглам“ олар.

Газетин редактору Исмайылов йолдаш зәһмәт чәки бу чәһәти дә охучуларә баша салмагы иди.

АЧЫЛЫР, Я БАГЛАНЫР?

„Диггәт! Диггәт!“

Самух мөшә тәдарүкү мөнтәгәси тәсис әдиләр“.

„Ени Евлах“ газетини 38 (1986) нөмрасинда чәп әдилмиш бир ә’лан сохарында чүмәләрдә башланды. Бу ә’лан охучуларын диггәтнин доғрудан дә өзүнә чәлб әтмишдәр. Онлар ә’ланын башыны охунда севиниләр ки, Самухда белә бир идәрә ола-ола кичилеси дә ачылар.

Охучулар ә’ланын ахырыны охумасайдылар, әлә бу фикирдә дә галагадылар. Әлә ки ә’ланын ахырына чатдылар, тамам чашыб галдылар. Көрдүләр ки, мөсәлә айры чүрдүр. Газетдә изылырды ки: „Һәзин мөнтәгә илә әләгәси олан тәшкилатлар бу илюм айымы 1-дән һәзг-һесабларын гуртармалыдылар“. Буну охундан сонра охучулар башладьлар өз көзлеринә инанмамаг әкәр тәзә мөнтәгә тәсис әдилрәсә, адамлар һәзг-һесабларыны бу үчүн гуртармалыдылар!

Чох дүшүнәндән сонра баша дүшмәк олур ки, газетин редактору М. Бәхшиев йолдаш тәсис“ сөзү илә „тәсвийә“ сөзүнү мөнасыни гарышдырмышдыр. О, билмир ки, бир идәрә „тәсис әдилир“, йә’ни ени ачылар, бир идәрә „тәсвийә олунур“, йә’ни лөгв олунур, бағланыр. Редактор өзүнү бу гәдәр долашдырмагандас, әлә сәләчә ана дилиндә изсайды ки, „Самух мөшә тәдарүкү мөнтәгәси йыгышдырылар“—дана дүзүнү ки көрүш оларды. Нә „тәсис“, нә дә „тәсвийә!“

Охучуларын адындан Бәхшиев йолдаша дейирки:

— Газетин редактә әдәндә диггәт! Диггәт!.

МӘС’УЛ ИШЧИ

Киров районунун комсомол комитәсинин кечмиш кәтиби Агаһүсейн Саламову сархошлуғ вә мөшәт позунлуғ үстүндә вәзифәдән кәнар әдәндән сонра районун рәһбәрлери онун үчүн бир мүнәсиб вәзифә ахтармаг башладьлар. Онлар бу бәрәдә чох кәтур-гой әтдиләр. Ахырда мөсләһәт олду ки, ону ресторани мүдирин тә’йин әтсинлар.

... Салманов ресторанда чәми үч ай ишләди. Еди, ичдә нә 3 мин манат мәннимсәиб ишдән говууду.

— Сән чох пис иш көрмүсән, кәрәк тезликлә сәһвини дүзәлдәсән,—дәйә район ичрайиә комитәсинин сәдри Дадашов йолдаш ону даялды.

Күнаһарам, йолдаш Дадашов, янынызда үзүгараям, ени иш ериндә өзүнү дүзәлдәрәм.

— Сәни Дәвләт сығорта идарәсинә мүдир тә’йин әтдирсәм өзүнү доғруларсанмы?

Салманов сығорта идарәсинә бөйүк һәвәсдә кетди. Орада бүтүн күнаһлары, бәдәмәллери сығорта әтдирмәк оларды. Амма Салманов бурада да чох ишләсәй олмады. Иығылан пулардан 2 мин 500 манат өз ичинин хейринә „сығорта әдән“ кими ону вәзифәдән кәнар әтдиләр.

О, бу дөфә райкомун кәтиби Аслановун янына кәлиб иярвармаг башлады.

Сәһв әтмишәм, вахт верин, имкан верин, йолдаш Асланов, мән ичданлы ишчи олдуғуму сүбүт әлим.

Райкомун кәтиби Асланов она өйүд-һәһәһәт вермайә башлады:

— Ахы сән мәс’ул ишчисән. Сәна белә-белә ишләр ярашмаз. Инди сәни 10 нөмрәли ФЭШ мөкәтәбинә директор муавини тә’йин әдирки. Башыны сал ашагы, ишлә, өзүнү кәстөр.

... Тәзә иш ериндә Салманов өзүнү чох тез кәстөрди. Бирчә ай тамам олмайыш, үзрүнү истейиб башмагаларыны күтләдиләр габыгы.

Инди Салманов район тәшкилатларынын кандирыдан әл чәкмир. Өзүнү „доғрултмаг“ үчүн вахт вә шәрәнт тәләб әдир. Де-йир ки:

— Мәс’ул ишдә бурахдыгым сәһвлери анчаг мәс’ул ишдә дүзәлдә биләрәм. Сиз мәнни бир ерә я рәяс, я директор, я да мүдир көндирин, көрүн аналар нечә оғул доғуб?

Салманов архайындыр ки, районун рәһмәли мәс’ул ишчилери онун үчүн кеч-тез мүнәсиб бир мәс’ул вәзифә тәләчгалар.

Х. ПАВЕЛ

— Нә вар, нә олуб?
— Көрмүсән ки, ичәридә „Өлдүм, яндым“ ғышгырыб көмәйә чагырылар.

— Дөрман ачы олса да файдалыдыр.

(„Крокодил“)

АРВАД ТЭЗЭ, ЕР ТЭЗЭ

Агстафа дәмрийолчулар клубунун мүдрили Анатоли Миханлович Иванов ишдән гайыданда арвалларынын тутушдуугу керүб баша душду ки, ишләр шулдулар, тез чарә этмәсә биабир олачак. О эвәлд белә гарара кәдди ки, һәр икисини эвдән говсун. Анчаг сонра бу дашы этәйиндә текду. Чүнки бир дәрә белә гарары һәятә кечирмәк итәвәндә һәр ики арвад эл-әлә кериб Иваново мөһкәм эзәшдирмишдиләр. Она көрә дә үзүнү арвалларына түтүб мейрибан бир диләлә делә:

— Ийәз дәрә элөйирсиниз, әй мәним эзәләрим?

Арвалларын һәр икисни онун үстүнә галхды.

— Бир де көрөк биз кимки?

— Ким олачагсыныз, бириниз мәним чаымы, о бириниз дә чийәрим. Бириниз мәним көзүм, о бириниз дә онун ишыгы.

— Бас чан илә чийәрә белә бахарларды.

— Бахмамышам, инди бахарам, бахмамышам, она көрә ки, әлим ашагы олуб, инди бахарам, она көрә ки, ишим яхшыдыр... Анчаг бир шәртлә...

— О нә шәртләр?— дейә арваллар марагла сорушудлар.

— Кәрәк һәр икисини дөдәнизини эвнәз гайыдасыныз.

— Нийә?

— Чүнки мәним янымда галсаныз, биринчи, дейәчөкләр Ивановун ики арвады вар, икинчи дә, дейәчөкләр нечә олур ки, Иванов аз машала ики арвад саклайды?

Эртәси күн арваллар дөдәләринини эвнәз кетдиләр. Кийн дә ики арвад өз үч ушагандә яхасини гуртардыганд сонра архайын оладу.

Күнләр кечди. Клаубун иши яваш-яваш „чанланмога“ башладу. Клауба иш „чанландыгач“ Иванов дә дирчәди. Онун дирчәл-

мәсини көрнәләр мүхтәлиф фикирләрә душдулар. Нәтичәдә бир-биринин далинча йохламалар башланду. Анчаг йохламаларын нечә бири Ивановун кизлөдлийини тапа билмәди. Чүнки О, мүфәттишләрини һәр бирини ягды дилә о алладу. Йолә салмагы бачарыды. Анчаг өзү сәнәләринин сахта олдугуну яхшы билдийн үчүн сакитләшә билмиди. О өз-өзүнә делә:

— Су соһники суда сыначаг. Кеч-тез бу йохламалар башыма әнкал олачак. Яхшысы булар ки, дөмир йол һәмкарлар иттифагындан йол комитәсинидән баш мүфәттиш-мүһәсиб Ольга Серкеевна Асатурян ханымны алым, өз чаным дә гуртарсы, клаубун дә. Иванов ләдийн кимни этди дә. Бир күн Ольга ханымны гаршысында диз чөкүб делә:

— Әй мәним һәят улдузум, мән сәнә ашгәм. Инанмырсан, бу бычак, бу да мән. Бишчә дагигәлийәз үрәйини ир, орадакы дөйүнтүбә бах.

— О дөйүнтүдән мондә дә вар.

Тойдан бир-ики күн сонра Ольга ханым Ивановун гулагына пычыладыйб делә ки:

— Кәл Агстафадан кечкә, эвәлә, горхурам ки, көһнә арвалларын енә дә кәлиб сәни эзәшдирсиниләр, икинчи, өзүн биләрсән, сахта сәнәләрлә 18 мин манат пулу мәннимсәйиб гоубосан чибинә, дуздул, на гөдәр мән варам сәни тәфтиш этмәләр, анчаг һәр һәлдә әһтият ахшы ишдир.

Иванов атылды мәсәләтә гуагал асарар ишдән чыхды вә тәзә арваанын готлуғуну вуруб Билочарийә көчдү Инди Биләчәри дөмир йол мәктәбиндә расм-хәтт дәрсин дөйр. О ки, галды клаубун малийиә сәнәләрин, о дә прокурорун шифағында ятыр.

h. һӘСӘНОВ

Занк вуруду. Шакирдлар синифе кирди-
Эдлер. Дорс башланды.

— Ушаглар, бу күн кечен дәрсләримиз-
ти тәкдир эдәчәкми,— дей мәүллим шакир-
дләри көздән кечирди вә:

— Һә, бала, „А“ һәрфини сән оху кө-
рүм!—деди.

— А... һә, да... һә, һә, һә... һә...

— Ай сағ ол! Ушаглар, ким дейә бил-
дәр дана нәдир?..

— Дана данадыр, йә'ни данаа дана де-
ярләр.

— Дүз демәдин... Инди гулаг асын,
бир дә бәна салым. Ушаглар! Әкүздән бил-
ләчә, буюздан екс, дәрләгелә һейваан
даня даярлар... Дана дә бөйүһәндә өкүз
олат.

— Мүәллим, өкүз дә кичилиб дана ола
биләрми?

— Нийә олмаз; истајан олса өкүзү
дана эләйә биләр. Мисал үчүн тутак ки,
мән 1950-чи илди январ айында Бәрдә ра-
йонунун Зумурхан кәндиндә колхоз һеса-
барыям. Ферма мүддир илә эәбир олу-
б, екс бир өкүзү балача бир дана дөндәри-
рик.

— Мүәллим, буну нечә этмәк олар?

— Бундан асан нә вар ки, өкүзүн би-
рини сатыб, пулуңу долдурусан чыбиш-
дана, сәһәри үчүз гиймәтә арыг бир дана
алыб гоюрсан онун еринә. Колхозда малын
һесабы дүз кәлир, сәннә дә Чыбин долур.
Һә, инди нечәк о бири дәрсләрин тәк-
рарына. „Б“ һәрфини оху көрүм.

— Ба... ба, ба... ла, Ам... бар.

— Чох көзәл, „Д“ һәрфини дә сән оху!

— Дай... ча, дов... шан, да... йы.

— АЙ бәракалләһ! Инди гулаг асын,
бурада сиз бир нечә сөз әшитдиниз. Дай-
ча дайчадыр, дошван да ки, дошван. Галды
„бәба“ илә „бала“ ону өзүңүз дә билдирси-
низ. Мәселән, мәнин бабам, сәннә бабам,
мәнин балам, сәннә балам, галды „амбар“

вә „дайы“, онлары да инди баша салача-
гам.

Амбар колхозда олур, „амбарлар“ сөзү
дә амбардан кәлир. Колхозчуларын бүтүн
вары-дөвләти йыгылар амбара, ушаглар,
анчаг колхоз амбарындан эләвә бәзи ам-
барлар да ола биләр. Мисал үчүн энә кө-
түрүк элә мәни... Тутак ки, мән бир вахт
Татарыбайи кәндинин Каганович адына кол-
хозунда амбарлар ишләмишәм, бир аз кеч-
мәнин колхозун амбарыны башладыб өз
амбарымы долдурумушам. Демак, колхоз ам-
барындан эләвә һансы амбар да ола бил-
р? Шәхси амбар! Йә'ни мәним амбарым.

— Мүәллим, бас колхоз амбарыны бо-
шладыб, өз амбарыны долдуран адама бир
сөз демәләр...

— Инди ону да баша салачагам. Уша-
глар, йәгин ки, „дайы“ сөзүнү әшитмис-
сиз, дайы гоһумлуғ демәкдир. Мисал үчүн
енә өзүмү көтүрүк, тутак ки, мән ики ил
бундан габаг Бәрдәнин Соғанверди кән-
диндә колхоз һесабары ишләмишәм вә
һесабыма долашыгыг олдуғу үчүн мәни
инди гөвүб верибләр мәһкәмәгә. Демәли,
гаһуһа мәни нә этмәли идиләр? Тутмагы
идиләр. Бас нийә тутмагыбылар? Чүнки ра-
йонда дайы вар. Инди дайы сөзүнү баша
дүшүңүзүм?

— Баша дүшүк, мүәллим, баша дүш-
дук...

Бу изәтәдән сонра, Ағдамн Илхыч-
лар кәндиндә, адамлар ибтидан мөктәб
мүәллини Әнвәр Әлиеви көрдәкә онун ба-
расиндә гошулуш нәгмәни охуларлар:

Амбарлар мүәллим,
һесабар мүәллим,
Ейиб әкилимисән
Дөвләт-вар, мүәллим,
Нә һая вар сәндә,
Нә дә ар, мүәллим.

Ә. ҺӘСӘН

Бир дәрә ки си гардаш һапын янына
кәлиб дейрләр:

— Хан сағ олси, бизим атамиз рәһ-
мәтә кәлиб, бутун вар-дөвләти бәрәбәр
бәлмүшүк, бир әшкәдә бир чүт башмаг
галыб, буңлары бәлә билмирик. Балкә сиз
биз бу чүтиндикән чыхарасиниз.

Хан чоғ фикрләшәндә сонра оналар
белә бәлачә верир:

— Бурада чөтин бир шей йохдур. Баш-
магың бир тайныи биринизи, о бир тайныи
о бириниз көтүрүң, әшшәйи дә ортадан
бөлүң, гуртарсын кетсин. Бундан сонра
бүдә бәлә асан мәселәләр үчүн янама
кәлиб мәнә башагырысы верәйин.

Азриттиңагың Кировабад шәһәриндә
олан районларарасы тичәрт амбарынын мү-
ддир Эсәдов фәрәсәтдә һәмни хандан һеч дә
кери галмаз. Хан фикрләшәб бәлмүшдүсә,
Эсәдов һеч фикрләшәлән бөлүр. О, ам-
бара кәлән бир гадар краваты Жданов
району илә Учар арасында бөлүшдүрмәкдә
бөйүк мәнәрт кәстәриншидир.

О, краватлары ягларыны Учара, үс-
түнүн иялы торуну исә Жданов районуна
кәндәрәб ки, һеч бирини көнлү сымасын.
Ждановуллар фәрәсәтти чыкыб Эсәдовдан
бу краватларла нечә истифадә олунмасы-
ны сорашублар, о да оналар өбәдиб. Инди
ждановуллар иялы торлары ушангисси
ким һавадан асыб адыны гоюлар—„азро-
крават“. Ятмаг истајәндә атылыб минир-
ләр „азрокраватлар“, һәм шәлләнә-шәллә-
нә ятырлар. Һәм тахтабитидән чанлары
гуртарлар. Ама Эсәдов нейләсин ки, учар-
лылар краватлары яглары үстүндә ят-
магы чавармырлар, кәлиб башгасындан да
өйрәнимиләр. Инди нечә айлар крават
яглары атылыб истајәләр чәмийәти ам-
барынын габагына, амбар мүддири Һүсәйн-
ов вә сәдр Һәсәннуун сагыгына ягыш
вә күнәш ваннасы гәүб эдир.

Бу бардә нә һәсәннуу вә нә дә Һүсәйн-
нуу гынамаг олмаз. Кишиләр амбарын
ичинә чавабдейдирләр, чөлүнә йох ки!

Г. ГҮЛИЕВ

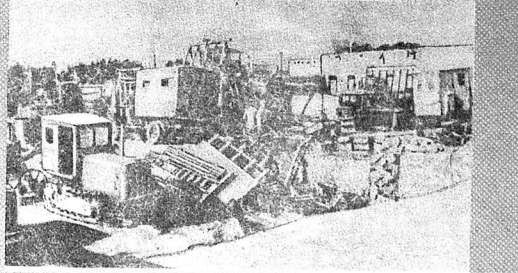

ФОТО Күшәси

Шәһидәки колхозчу гадыңлар Баһар Новрузова
вә Нанаһаһым Әлиева һәм ишәдир, һәм дә күдүр-
ләр. Онларын севинмәгә һаглары вар. Чүнки май-
суя болду. Анчаг инди онларын күлмәсине сәбәб
башга шейдир. Онлар нәнарда даяныб ишләмәйән ком-
байны вә комбайны Норашен МТС-дән тарлая кәлән
Мәврәһим комбайны Норашен МТС-дән күдүрләр. Мә-
врәһимин комбайны Норашен МТС-дән тарлая кәлән
ким һараб олуб даянышлар. Колхозчулар комбай-
нын бичәчәйи тахылы арагла бичмәгә мәчубур олуб-
лар.

Көрсән, Норашен МТС директору, районун рәһ-
бәр ишләри бу мәнзәрәни көрсәләр нә эдәрләр,
күдәрләр я йох?

Пуллары во сенөдлөри сандыга гоуб мөһөмөк багдылар.

Огуру көлиб сандыгы апарды.

Ит до кетди, ил до.

АНКЕТ

1. Ады, атасынын ады во фамилиясы - Батадыр Көрбайлы Мәммед огулу, һачысы.
2. Яшадыгы ер - Көлбөчөр районуун Сыныгылас калды.
3. Вөзифеси - Колхоз сядри.
4. Партиячылыгы - Битараф (ахшыдыр ки, коммунист дейлаш, чүнки партия Нызамнамасында языйлабыр ки, коммунистлөр баша адамы истисар во бичмэлэр. Мен исе Мөчид Эзенов адым бирисини нөкөр сахлайырам. Догруду во Маңд колхоздан эмөкчүм адыр, амма мәнини гоноларымны отары во эв ишлорини до көрүр).
5. Савады - Гур'ан окумагы билдырам.
6. Дайым гарымы - Дайым Йоахур, амма дайы бөрөбери эсиме, Казым Мәммедов адыр. Көлбөчөр району тичарат шакбасини мудир вазифесинде ишлейир, илдасрини ери мэдлум дейла, һэр иши магазинлар, емөкханаларда во колхоз базарында һола адыр.
7. Сөдр олодугу колхозуун гөһбөр ишлориндо согуларымдык киш ишлейир - һаммысы, гардашым огулу Халлар һачысы

- (Һесабдар), гардашым огулунун өзнеси Эдил Исмаилов (амбарлар), есимиз Корим Эскеров (мал-гара фермасынын мудир), колхоздан имзасыз мөктублар язан һады Веране (госнечуаг фермасынын мудир), ахын гоһуму во чамыш-чирини Мәммед (бригадир), гардашымн кабинетс армады Фатма Исмаилов (сагычы).
8. Ичтимал өзэйлөтми - Фердийлөч колхозчу. 30-40 ары пөтөйин во канд тасаруфат артелини Нызамнамасында көс-терилорлардан 3-4 дөфө артыг инейим, чамышым, гоһуму во кечми вардыр.
9. Колхозуу автомашыны во өзэйлөтөдөдир - Бу суала чаваб беримиз. Чүнки машын Йоахур. Даһа догурсу бизини Казым Мәммедов эв тидкиророн автомашыны һэр күн тикити материаллары дашыгындыан во башга районлара халтура кетидинден өмрүнү сизе багышалам.
10. Мөкшамә мас'улайлөтине көлбө эдилбасизчи - Көлбөчөр райоң рөһбарларинин маймагылы саясында һазалек ки, йок.

3. ЗЕЙНАЛОВ

ӨВӨСИСЗ АДАМ

1953-чи илде Азәрбайжан ССР Назарет Назирдигиндан кәлан Йохлама бирингадасы ишар этиминди ки, Бөрдә селосунда 1630 килограмм бугда немиз-сондидилер. Йохламада айдан оладу ки, селолунун ирәксиз амбар мудирин М. Көчәрни во мүдәсиб М. һусейнов ала-ла вериб, доваат амбарыны с'аш-ялаш өз амбарларына көчүрүләр. Ант языйлаб гәрага алынды ки, М. Көчәрни во М. һусейнов ишдан чыхарылындар во һәр киши мөйкәмәә верилсин.

Ву гәрар һамынын урүйиндан хәбәр верди. Амбар мудирин М. Көчәрни ишдан чыхарылды. О ки, гады мүдәсиб М. һусейнов, онун көзүмү пуфолой до одмады. Чүнки селолуну сәдри Р.Зейналов даг ки дурубу онундадында, һәр дөфә М. һусейнову барисинда сөһбөт дүшөндә Р. Зейналов синәсини габага вериб дейр:

— Амандыр, чыхармайин, әкәр һусейнову ишдан чыхарсаныз, селло да батар, онун тичарати до.

Селло батмагына батмаз, анчаг һусейнову кәлир булагы батар, о ки гады Зейналовун һай-күйүнә, аки 1600 килограм бугадан она да бир пай чатмывдыр.

Редактор - Әзиз Садыс. Редакция һей'әти: Сулейман Рустәм, Сабит Раһман, Сулейман Мәликов, Казым Казымзадов, Гулам Мәммедли, Рза Шайвалдов.

«Коммунист» гәзетинин һашри. Редакциянын адреси: Бамы, Коммунист күчеси, 11 13, 4-чү гапы, 2-чү мартаба. Тел. 3-17-27. Абуна гилкәти: аылыгы 3 миват

УЧАРДА КИНО

Учар ай клубунда кино көстрелирдир. Тамашаны да чоһду... Кино башланды. Эвранда гара көлкәләр көрүндү. Булар язия ошхайырам. Отуранлардан бири соруду:

— Ву азылар кинонуң аядыдыр?
 Бир башгага кешиниң тәһаб, иштәтлә баһым, бир шей сәкә бизмайыб дигәтәди но исе десни, анчаг микрофондан гоһу курутуу она мане оладу. Кишини сөзү агадында галды... Соира фышылты эшилди. Фышылты кет-көдө артым, доһду оладу кырыпты, ялә биа ки, шалбан доғрайыдырлар. Бирден сөс кесилди, ара сәнитлашы, гара көлкәләр айдинашыды, эвранда бир дөштә адам көрүндү, сонра бу адамлар ено доһду гара көлкө оладу. Бир аз кешини густәг атыран фит эшилди. Тамашачылар бармагаларыны гулагаларына тыкхалдылар... Сөс кесилди, ишиглар инды. Бир дөгнәгә кешиниди ки, ено соһду. Ено эвранда гара көлкәләр дүшмөк башлады. Багыкы сәсләрдән ено до кәлдү. Чамаат да ялаш-ялаш дагылышымага башлады.

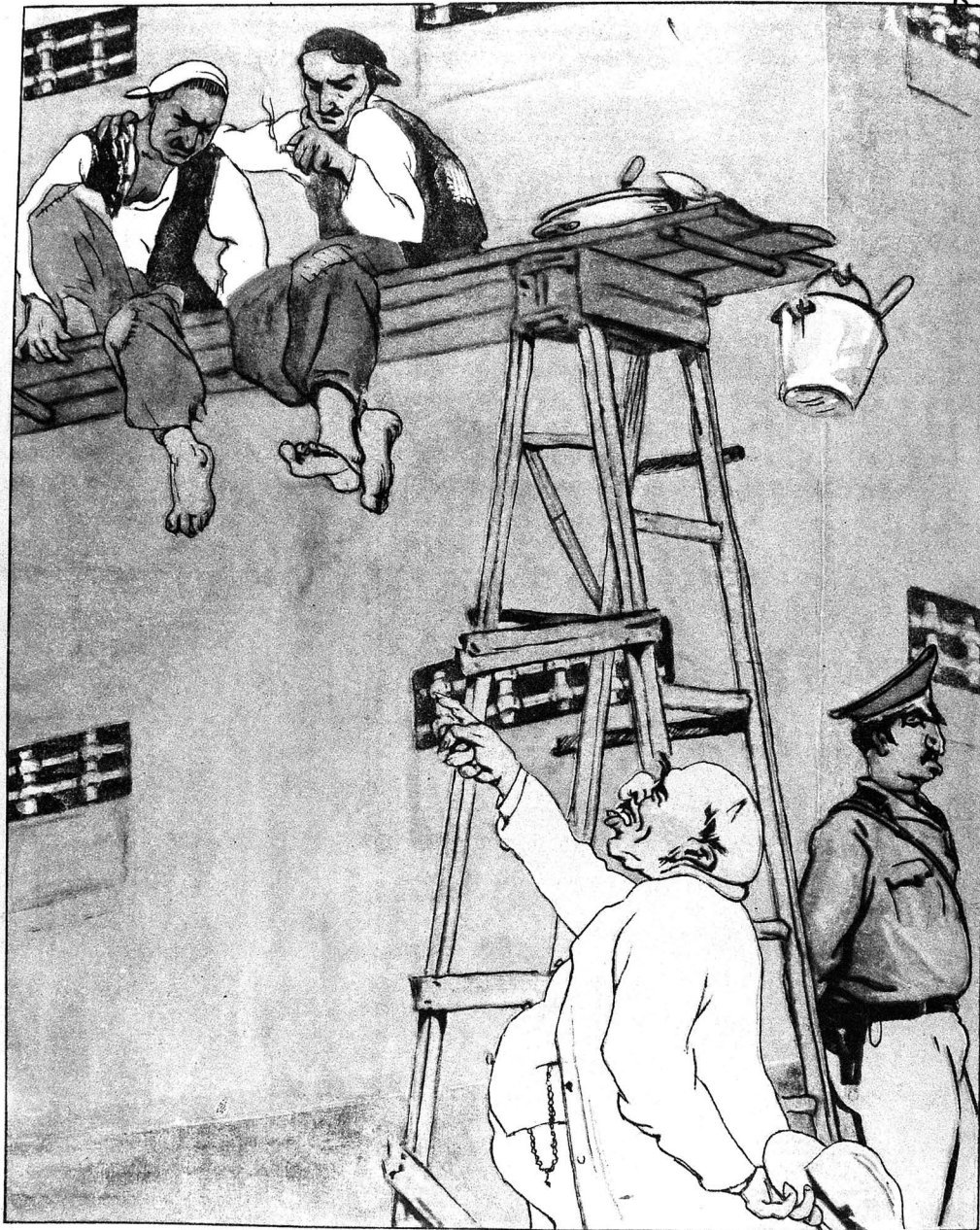
Б. Ф. МОРОЗОВ

КИРПИ КӨМӘК ӘЛӘДИ

Журналистын Ө-чү немрасинда чав эдилсини «Эвран ССР Работә Назирлөйини Азәрбайжан мувәккиляди тәрәфинда Йоханлыны во орда истарилорлардан башлап доғру чыкылар. Кировабат рабита канторунун мағла шөбәсинә ишлай Манавох мөктублары пайдаланыламанча ма сәсулайлөтәти ишлайды үчүн ишдан котурду-мун, почта ишчилериндан Диванне во Севиновова илдәтәди төһмәт верилсинди. Гадыла рабита шөбәсини рәис Эмбөр Йоханна өзэйлөтми башасын: авшадыга үчүн төһмәт вериләшәк зәһәрәт ишчинини күзәтләряләнәс ташпырымышыдыр.

Кирпи журналистын Ө-чү немрасинда дөү эдилсини «Кәлир Сөһбәт» багылында ағламан фактлар Эзи-Байрамлы район кәлид-тәсирүфет во талару шөбәси тәрәфинда Йоханлыны во доғру оладу мувайини хәллемизди. Т. Гүнес адәми колхозуу гарамға ферма мудирин Гәрәков Нәсиров ишдан көтрүлдүн эв бүтүн материаллар район прокуратуруна верилсинди.

Редакция кәндәрлигини бир мөктүбдә ишчиләри сөмәстөлөкчә мөһмәтләсикләм бир сифр чыдан ногсәндәлар блнс эдиллар. Мөктүблөмн фактлар Бамы сөһбәт шөбәси тәрәфиндан йохланмамын доғру оладу мувайини хәллемизди. Полякини-кәлир һаг һакими Ахундов он сөдрә оларга илдәтәди төһмәт верилсинди. һакими полискәлини иштәтизә ирәдәлины үчүн бир сифр чыдан тәдбирләр көрүмүшүдыр.

САҢИБКАР—Нийә төнбеллик эдирсиниз, өзүңүз үчүн тикирсиниз дә!